

Miriam Guensberg

Het geheim van Audrey H.

Roman

Audrey Hepburn werd op 4 mei 1929 in Brussel geboren
als dochter van Joseph Anthony Ruston en de
Nederlandse barones Ella van Heemstra.

Als actrice brak ze wereldwijd door met haar hoofdrol in
Roman Holiday (1953), waarvoor ze een Oscar ontving.

Er zouden nog vele succesrijke films volgen.

Ook haar grote inzet voor Unicef werd alomtgewaardeerd.

Ze overleed op 20 januari 1993 in Zwitserland.

Weense wals

Audrey en ik zijn allebei in de meimaand van 1929 geboren. Zij in Brussel en ik in De Lutte. We zijn ook beiden een tweede keer geboren. Dat is althans het verhaal dat we als klein kind te horen kregen. Audrey kreeg als baby'tje van drie weken oud een hartstilstand door een heftige aanval van kinkhoest. Met een klap van mams op haar roze babybiljetjes kwam ze weer tot leven. Ik stikte, twee maanden oud, bijna in een sigaret die een onoplettend kindermeisje had laten slingeren. Dankzij een tik van paps bleef ik op deze aarde. Er is nog iets wat we deelden: onze beide moeders waren aanhangers van de Christian Science Kerk waar dokters op bevel van God gemeden werden en gebed en billenkoek genezing moesten bieden.

Aan mijn vroege jeugd heb ik alleen maar zoete herinneringen. Soms nam mijn moeder mij op schoot. Dan vertelde ze over de walsmuziek uit haar geboortestad en het dronken makende rondzwieren in driekwartsmaat. 'Weet je, Felix, je vader is een echte adonis!' Al wist ik niet wat dat betekende, toch brabbelde ik dat ik hem ook een adonis vond. Voor de zoveelste maal vertelde mijn moeder me dan hoe ze mijn vader had ontmoet. 'Het was zijn eerste vakantie in het buitenland, hij koos voor mijn stad aan de Donau, mijn straat, mijn balzaal, mijn Wenen. Ik dank God dat het een schrikkeljaar was. Dan mogen vrouwen mannen vragen. *Darf ich, bitte?* Ik heb voor hem gebogen. We hebben de hele nacht gedanst. Drie dagen later waren we getrouwd en negen maanden later was jij er: ons eigen Weense walsje. Ik ben zo gelukkig

met jou en je vader...' Als ze dat allemaal met zwoele stem had verzucht, ging ze negen van de tien keer met grote uithalen zingen: '*Wiener Blut!*' Ik zong mee: 'Weer bloed!'

Hoe zoet mijn herinneringen ook zijn, ze zijn ook spaarzaam. Het gemis heeft met een botte bijl lacunes in mijn geheugen geslagen. Als kind klampte ik me vast aan beelden en verbeeldde me dan soms mijn moeders stem te horen. Een prachtige stem met een natuurlijke echo, het leek wel of haar weelderige romp een kathedraal was, zo ver droegen haar klanken. Ze was niet alleen een zangeres van professie, ze was het ook nog eens met heel haar hart. Mijn vader, die net als mijn opa muziek en klassieke talen had gestudeerd, begeleidde mijn moeder op de piano. Soms vergat hij te spelen. Dan keek hij met zijn doordringende, blauwe ogen zo verliefd naar zijn Weense trofee dat ik me afvroeg of hij niet een beetje overdreef. Zijn adoratie vulde de kamer bijna angstaanjagend: of ze op een wolk van geluk dreven, die ouders van me. Op zulke momenten voelde ik me compleet buitengesloten. Later heb ik weleens gedacht dat dat de blauwdruk van mijn vroege bestaan was, die eenzaamheid.

Als tienjarig jochie heb ik een plechtige belofte moeten afleggen. Dat erewoord heeft mijn leven getekend. Zelfs nu valt het me zwaar om mijn levenslange stilzwijgen te doorbreken. Maar goed, waar ik de achtergrond van Audrey expliciet maak, moet ik ook noemen wat ik met me meedraag. Mijn bosmeisje ging als Audrey Hepburn door het leven, maar in biografieën kan je lezen dat ze als Audrey Ruston is geboren. Niemand zal naar mijn ware naam zoeken of in mijn geboorteregister neuzen. Daar ben ik niet belangrijk genoeg voor. Wie dat wel zou doen, zou ontdekken dat ik eigenlijk Felix van Buuren heet en geen Felix Wolf.

De man die ik tot mijn dood mijn opa zal noemen, was noch de vader van mijn vader, noch de vader van mijn moeder. Wel heeft hij mijn vader opgevoed en was hij, zolang ik me heugen kan, mijn held. Als ze me als klein jongetje vroegen: 'Wat wil je later worden?' dan antwoordde ik: 'Frans Wolf.' Als ze vervolgens lachten dat dat geen beroep was, zei ik: 'Daarom wil ik hem ook worden, hij heeft geen beroep nodig. Hij vindt het leven leuk en houdt van buitenspelen.'

Een paar maanden voordat de oorlog uitbrak, gingen mijn ouders op reis. Niet zomaar een paar dagen naar Scheveningen of Bentheim, maar heel lang weg. Mijn moeder had een aanbod voor een tournee in Amerika gekregen. Het zou een zware bootreis worden en in het land van Columbus moesten ze ook nog eens van hot naar her reizen. Met andere woorden: ik mocht niet mee.

Mijn vader had me een week voor ons afscheid mee naar zijn studeerkamer genomen. 'Felix, eens zal je begrijpen wat ik van je vraag. Je gaat bij Frans Wolf wonen. Hij zal je opa zijn en Lieke je oma, en je krijgt ook zijn achternaam. Ik ga met mamma naar Amerika, ze gaat daar optreden. Maar dat niet alleen, ze is niet veilig hier, geloof me jongen, vertrouw maar op mijn vooruitziende blik, op je vaders derde oog. Er gebeuren heel erge dingen in Duitsland, en in Wenen en in Polen. Mamma's familie is al getroffen.' Mijn vader keek mij met zijn drie ogen zo doordringend aan dat ik me voelde verdwijnen in zijn blik. 'Jij bent onze Weense wals, we zijn in ons hart altijd bij je, maar voor je eigen veiligheid en die van mamma, zal je voortaan Felix Wolf heten. Je mag aan niemand vertellen dat je een joods jongetje bent. Aan niemand. Nooit. Dat moet je zweren op

ons leven en onze terugkomst. We zullen een jaar weg zijn. We hebben alles met Frans en Lieke besproken. Alles. We kunnen je niet meenemen, lieverd. We moeten daar werken. Je zou dag in dag uit alleen zijn in dat vreemde grote land. Beloof je dat je aan niemand vertelt dat je joods bent?’

Hoe zou ik iets verder kunnen vertellen waar ik nooit bij had stilgestaan. Joods? Ik wist dat de slager joods was. En de kleermaker. En dat mijn piemel er anders uitzag dan die van mijn vriendje Theo. Maar ik had altijd gedacht dat mijn moeder een christen was, omdat ze bij de Christian Science zat, net zoals ik bij de padvinders. Ik begreep er niets van, maar het maakte me niet uit, ik zag de ernst in mijn vaders ogen en vertrouwde net als ons hele dorp op zijn vooruitziende blik. Hij zou me dit niet vragen als het niet nodig was. Ik stak mijn twee vingers in de lucht en voelde me de droevigste Weense wals op aarde.

De witte kat

Wie kent ze niet, de dagen dat alles perfect lijkt, de kleur van het licht, de zon op je huid, de veldbloemen in het gras, de weerschijn van de rode beuken, maar je eigen hart is vervuld van somberte. Op zo'n dag liep ik na een maand tevergeefs rondzwerfen mijn bosmeisje weer tegen het lijf. Sinds enkele weken zat ik in de eerste klas van het stedelijk gymnasium. De discipline van de schoolbanken viel me als vrijgevochten jochie zwaar. Door mijn opa leerde ik bij. Op school leerde ik af. En propjes schieten. Klaas, de onbetwiste keizer van het kattenkwaad, werd mijn lichtende voorbeeld. Hij was dertien, had de baard in de keel, stoppels op zijn kin en hij vertelde moppen die ik niet begreep. Misschien had ik ten onrechte verwacht dat het gymnasium een cursus mythologie zou zijn. Meer dan ooit verlangde ik naar mijn vader, die zo prachtig over Helena van Troje kon vertellen. Dat haar *met-geen-pen-te-beschrijven* schoonheid duizenden mannen het graf in had gejaagd, sprak tot mijn verbeelding. En wat ook bijdroeg aan mijn fascinatie was het feit dat mijn moeder dezelfde naam droeg als de legendarische *beauty*, alleen kwam mijn moeder uit Wenen. En natuurlijk prefereerden mijn vader en ik Helena van Wenen. Haar konden we tenminste met onze eigen ogen aanschouwen.

Dat mijn moeder uit mijn leven was gebannen, drong steeds pijnlijker tot mij door. Ik vreesde dat zij op een kwade dag net als Helena van Troje een mythe zou worden en zocht naar allerhande strohalmen om me staande te houden. Het

bosmeisje was zo'n strohalm. Ik verlangde hevig naar haar. Ze was al weken niet meer komen opdagen.

Terwijl ik van school naar huis liep en mezelf weer eens de wanhopige vraag stelde waarom ik nog op deze aarde vertoefde, hoorde ik iets in de bosjes ritselen. Ik bukte me om te kijken wat het was en ontdekte diep in het struikgewas een uitgemergelde, witte kat met oranje ogen. Zonder erbij na te denken, mompelde ik: 'Dag Helena van Arnhem.' Ik probeerde het beestje op te pakken, maar ze trok zich terug. Hoe kon ik het dier helpen? Ze had troebele ogen, ze niesde, en ze verspreidde een misselijkmakende stank. Misschien was het goed om wat melk te halen. Ik moest er snel bij zijn en rende naar huis.

Dagen had ik tevergeefs op een ontmoeting gehoopt, maar juist nu ik even niet aan haar dacht, botste ik tegen Audrey op. Dat mijn focus bij Helena van Arnhem lag, kwam goed uit, want Deetje had me ingefluisterd dat ik een beetje koel naar Audrey moest doen. 'Je moet haar jaloers maken. Dat vinden meisjes spannend!'

'Zo,' zei ik op de toon van onze leraar wiskunde, 'jij ook hier? Ik heb haast, ik moet iets voor Helena halen.'

Wat is dat toch met vrouwen? Al wijzen ze je keer op keer af, toch gunnen ze je ook niet aan een ander. Audrey wilde meteen weten wie Helena was, hoe ze eruitzag en waarom ik zo anders deed dan anders. Het lukte me van geen kant om mijn afgemeten mannenrol voort te zetten.

'Helena is een witte kat,' bekende ik, 'ze is ziek, ik moet rennen om melk te halen.'

'Wacht,' riep ze. 'Niet doen, in Engeland brengen witte katten ongeluk!'

‘We zijn in Nederland,’ zei ik.

Daar had ze niets tegen in te brengen en ze rende achter me aan.

Thuis doopte ik wat brood in melk, zoals ik dat ook altijd voor onze Neeltje deed, en met het kommetje in mijn hand renden we weer terug naar het struikgewas waar ik vermoedde dat de kat zich bevond. Opeens hoorde ik achter me een schreeuw. Ik keek om en zag dat Audrey languit in de berm lag. Toen ik naar haar toeliep, zag ik dat ze over Helena van Arnhem was gestruikeld. Even later merkte ik ook dat het beestje was gestorven.

Audrey huilde, het waren stille tranen, haar kaak klapperde. Ik voelde woede. Het was verdomme mijn Helena, mijn symbool, mijn verdriet. Toch droogde ik plichtmatig met het kanten zakdoekje van mijn overleden oma haar tranen. Daarna ging ik op de grond liggen bij de dode kat en legde mijn hoofd op haar graatmagere, naar verval riekende lijfje. De aarde opende zich en zoog mij mee het graf in. Ik weet niet hoelang ik daar gelegen heb, maar het moet lang geweest zijn, want Audrey had mijn opa opgehaald. Hij tikte me op mijn rug. ‘Kom mee, Felix, we gaan naar huis. Jij en ik, jongen, jij en ik!’

Die simpele woorden van saamhorigheid wekten me weer terug naar het nu, naar de pijnlijke wereld die ik bewoonde. Ik voelde leegte en schaamte. In de verte zag ik mijn bosmeisje huiswaarts lopen.